

Значне забур'янення відбувається на еколого-санітарних та функціональних властивостях трав'яного покриття і проникнення небезпечної рослини є закономірним.

За результатами флористичних досліджень території було виявлено зростання 48 адвентивних видів, що належать до родин Asteraceae (11 видів), Brassicaceae (9 видів), Chenopodiaceae (8 видів), Lamiaceae (6 видів), Solanaceae (5 видів), Poaceae (3 види), Rosaceae та Fabaceae (відповідно по 3 види).

Однією із найбільш небезпечних є амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.), яка негативно діє на людський організм – призводить до різко вираженого алергійного риніту, кон'юнктивіту, бронхіальної астми, мігрені, кропивниці та супроводжується значним знеєненням організму [3]. Незважаючи на те, що Державна інспекція захисту рослин та прикордонна державна інспекція з карантину рослин по Львівській області розробила загальнообласну програму по боротьбі зі небезпечними рослинами та захисту територій від них, амброзія полинолиста займає все більшу кількість біотопів. Найбільш важливим чинниками поширення цієї небезпечної адвентивної рослини в обстежених парках є антропогенний чинник та висока ступінь гемеробії насаджень. Причиною значного поширення є також відсутність постійного догляду та належних агротехнічних заходів. Це призводить до того, що розвиток трав'яного покриття проходить під впливом певних екологічних та антропогенних факторів, залежно від переважання яких формується той чи інший видовий склад травостою, відмінний від необхідного, у тому числі й небезпечні адвентивні рослини.

Отже, запобігти розповсюдженню цієї адвентивної рослини можна відтворенням у паркових насадженнях таких рослинних угруповань, які б не тільки стали на перешкоді розповсюдження бур'янів, але й поліпшили екологічну ситуацію в регіоні.

Література:

1. Еколого-фітоценологічні закономірності покриття парків за участю зональних едифікаторів лісових і лучних угруповань та інтродуцентів. [Електронний ресурс]. – Доступний з shufef.org.ua/shufefshufef.org.ua/index.php?view=article&id=6331
2. Лещенко Л. Геоекоелогічна ситуація в Україні: Основні забруднювачі довкілля // Краєзн. Геогр. Туризм. - 2003. - черв. (№ 21-23). - С.34-37.
3. Небезпечні сусіди - отруйні рослини [Електронний ресурс]. – Доступний з webbaby.org.ua/nebezpechni-susidy---otrujni-roslyny.

УДК 338.48:502/504(477)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Матасюк О.П., к. пед. н., доцент

Дячук А.О., к. пед. н., доцент

Єфремова О.О., к. тех. н., доцент

Хмельницький національний університет, Україна

CURRENT TRENDS OF ECOLOGICAL TOURISM DEVELOPMENT IN THE WORLD AND UKRAINE

Matsyuk O.P., Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.), Associate Professor

Dyachuk A.O., Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.), Associate Professor

Yefremova O.O., Candidate of Technical Sciences, Associate Professor

Khmelnytsky National University, Ukraine

Екологічний туризм сьогодні є однією з найбільш динамічних галузей туристичної індустрії. Одна з основних причин такої динаміки полягає у тому, що екологічні проблеми набули глобального характеру, хоча і проявляються вони різною мірою у різних частинах

світу. За прогнозами Всесвітньої туристської організації (ЮНВТО), екологічний туризм входить до числа п'яти основних стратегічних напрямків розвитку на період до 2020 року. Згідно з експертними оцінками кількість населення, стурбованого станом природи, зростає. Екологічне неблагополуччя створює у одних людей потребу змінити власне ставлення до природи, у інших – активно брати участь в її захисті та збереженні, у третіх – відновити природні ресурси. Деяка частина людей, не обмежуючись власними зусиллями, прагне залучити до своєї активної діяльності прихильників [1].

У літературі виокремлено дві моделі екологічного туризму [2]. Так, «австралійська» або «класична» модель екологічного туризму передбачає організацію екологічних подорожей переважно в межах природоохоронних територій, як правило, в національних парках. Найчастіше екоподорож носить більше розважальний, ніж пізнавальний характер, в деяких парках використовуються спеціальні ефекти (підсвічування, звукові манки для тварин, театралізовані вистави з демонстрацією місцевих танців і пісень) для збільшення видовищності туру.

Деяко іншою специфікою відрізняється «західноєвропейська» або «німецька» модель розвитку екологічного туризму. Дана концепція передбачає широкий спектр видів екологічного туризму поза межами природоохоронних територій, починаючи від агротуризму, закінчуючи пікніком на природі чи подорожжю на комфортабельному океанському лайнері. Як правило, подорожі носять виражений пізнавальний або оздоровчий характер, сюди ж відносяться і шкільні походи, під час яких викладач або гід проводить бесіди про природу.

Можливості та перспективи різних континентів і країн з позиції розвитку на їх території екологічного туризму істотно розрізняються. Потрібно відзначити, що виникнення і розвиток екологічного туризму тісно пов'язані з виділенням природоохоронних територій, привабливих з естетичної та рекреаційної точок зору. Саме ці території стали центрами екологічного туризму в усьому світі.

Наприклад, США мають величезний внутрішній ринок екологічного туризму – природоохоронні території, що займають більше 10 % площі усїєї країни, стають все більш популярними як серед жителів країни, так і серед іноземних туристів. Материк Північної і Південної Америки, ймовірно, є однією з територій, де екологічний туризм розвивається найшвидшими темпами. У Канаді подорожі в дикі природу становлять близько однієї чверті від загального обсягу внутрішнього туризму. Низька щільність населення цієї країни і величезні незаселені простори створюють прекрасні можливості для екологічного туризму.

Уряди окремих країн сприяють розвитку екологічного туризму. Так, в Канаді і Белізії (Центральна Америка) створені особливі департаменти або консультативні ради з екологічного туризму при міністерствах по туризму. Уряд Коста-Рики зробив розвиток екологічного туризму в країні ключовим питанням своєї програми розвитку.

Іншим великим регіоном, зацікавленим у розвитку екологічного туризму, є європейські країни. Природа Європи за тисячоліття людської діяльності зазнала значних змін. Велику роль в цьому процесі відіграла висока щільність населення, що досягає сьогодні 150 осіб/км². Однак навіть сьогодні на території Європи збереглися регіони, практично не порушені господарською діяльністю – це головним чином землі, не придатні для господарського освоєння. Такі території збереглися в горах Центральної Європи, в тундрі Скандинавських країн, в посушливих районах Іспанії, лісових територіях Польщі. Найзначніші території незайманої природи збереглися на півночі Європи – в Ісландії, Фінляндії, Норвегії. Також серед найбільших природних резерватів на півночі Європи – Західно-Естонський архіпелаг, загальна площа якого становить 4040 км², і Шотландські гори, які місцями зберегли ділянки незайманого соснового лісу.

Європа в силу обмеженості природних ресурсів, високої щільності населення і економічної розвиненості є світовим постачальником туристів, донором туристичної індустрії, одночасно формуючи попит на екологічні подорожі. У той же самий час такі континенти як Африка і Азія, навпаки активно формують туристське пропозицію.

Африка визнається екотуристичним раєм. Величезні території, найрізноманітніші ландшафти від пустель Сахари до дощових лісів великого басейну річки Конго, багатий тваринний і рослинний світ, різноплемінне населення, яке зберегло вікові традиції і звичаї, – все це пропонує еко туристам африканський континент.

Надзвичайно потужним регіоном, що представляє широке поле для організації еко туристичних програм, є Азія. Особлива різноманітність біоти, характерна для Азії, доповнюється різноманітністю азіатських культур, створюючи надзвичайну привабливість цієї території для екомандрівників. Основними центрами екологічного туризму в Азії можна назвати Гімалаї, Непал, Тибет, резервати Західного Китаю, Монголії, Японські Альпи, множинні острова Таїланду.

Не можна недооцінювати роль екологічного туризму в економіці України, оскільки розвиток цієї галузі дозволяє збільшувати доходи місцевих бюджетів і створювати робочі місця, що сприяє вирішенню як економічних, так і соціальних проблем. Природний потенціал, історичне минуле, багата культурна спадщина, етнографічне розмаїття та вигідне геополітичне розташування створюють передумови для розвитку екологічного туризму в Україні. Але існує ряд проблем, які необхідно вирішити, а саме: необхідність розробки загальної стратегії розвитку галузі екологічного туризму, удосконалення управління цією галуззю на регіональному рівні; недостатність наукового забезпечення; необхідність удосконалення підготовки кадрів для еко туризму; недостатність інформаційно-рекламного забезпечення даного виду туризму; забезпечення фінансової підтримки; забезпечення всебічної охорони навколишнього природного середовища, як основи існування еко туризму та сталого розвитку регіонів [3].

Література:

1. Храбовченко В. В. Экологический туризм Учебно-методическое пособие. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 208 с.
2. Ecotourism and Sustainable Development in Biosphere Reserves : Experiences and prospects. Quebec, Canada MAB/UNESCO. 2002
3. Голуб М. О. Оцінка потенціалу розвитку екологічного туризму в Україні / М. О. Голуб // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 18-19 листопада 2015 р. – Х. : ФОРМ Либуркіна Л. М., 2015. – С. 212–216

УДК 338.483.1(075.8)

ЗНАЧІМІСТЬ БЕЗПЕКИ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ

О.Є. Михайлюк, М.В. Фалюкович

Студенти географічного факультету ЛНУ імені Івана Франка, Львів, Україна

О. І. Бардін

Асистент кафедри безпеки життєдіяльності людини

THE IMPORTANCE OF SECURITY IN THE TOURISM INDUSTRY

O.E. Mykhailiuk, M.V. Falukovich

Students of geography department of Lviv National University named by Ivan Franko Lviv, Ukraine

O.I. Bardin

Assistant of the Department of Human Life Safety

Рекреаційна діяльність – невід’ємна частина сучасного способу життя. Залучаючи у сферу цієї діяльності природні об’єкти, культурні комплекси, технічні системи та інші складові рекреаційного потенціалу, людина знаходить або формує, а суспільство розвиває особливі територіальні рекреаційні системи. Рекреація – як одна з головних форм